

Poslovne prilike u Indiji (1): Savezna država Uttar Pradesh

Na godinu ulaže 70 milijardi dolara samo u razvoj infrastrukture

Kako bismo argumentirali tezu da za suradnju između dviju država veličina nije važna, počinjemo sa serijom od dvanaest članaka u kojima ćemo predstaviti niz mogućnosti za poslovnu suradnju između Hrvatske i Indije. U prvome, koji će biti objavljen ovoga tjedna, riječ je o Uttar Pradeshu, najmnogoljudnijoj i drugoj prema rastu i razvijenosti među indijskim saveznom državama

piše VELEPOSLANIK INDIJE U RH,
N.J. EKSC. RAJ KUMAR SRIVASTAVA

Hrvatske tvrtke često napominju kako je Indija zbog svoje veličine izrazito zahtjevnija za gospodarsku suradnju, pogotovo s malom zemljom (u geografskom smislu) kao što je Hrvatska. Trebalo bi uzeti u obzir da gospodarska suradnja za dobrobit dviju strana nastaje najčešće između dva pojedinca ili entiteta na temelju procjene obostrane koristi, ali i razumijevanja potencijalnih prilika. Kako bismo premostili argumentaciju o veličini spomenutih zemalja, od ovoga tjedna donosimo seriju od dvanaest članaka u časopisu Lider kako bismo predstavili niz mogućnosti za poslovnu suradnju u Indiji, kako u geografskom tako i u tematskom smislu.

'Brza cesta Pradesh'

Ovo tjedni članak počinje s najmnogoljudnijom indijskom državom – Uttar Pradeshom. Njegov državni BDP porastao je za nevjerovatnih 23 posto, s 239 milijardi američkih dolara 2019. i 2020. na 295 milijardi američkih dolara 2020. i 2021. Ta savezna država s populacijom od čak 228 milijuna stanovnika (17 posto stanovništva Indije) ima brojnu kvalificiranu radnu snagu sa srednjom stručnom spremom. Unatoč pandemijskoj 2021. znatno se infrastrukturno razvila, što osigurava da rast zabilježen u prethodnoj godini ne bude iznimka, već norma za iduće desetljeće.

Uttar Pradesh rangiran je na drugo mjesto među svim indijskim državama u provedbi 'Akcijskog plana poslovnih reformi' i prema 'lakoći poslovanja'. Razvoj infrastrukture i povezivanja u toj državi rastao je nevjerovatnom brzinom, zbog čega je danas nazivamo 'Brza cesta Pradesh'. Te su brze ceste jedan od glavnih razloga gospodarskog rasta Uttar Pradesha i velik doprinos uključivom rastu Indije u ovom desetljeću. Važno je istaknuti kako

Ambicije i prednosti Uttar Pradesha

- Istaknute su industrije u kojima Uttar Pradesh ima snagu i u koje ulaže prehrambena i elektronička, industrija kože i kožnatih proizvoda, metalska i kemijska industrija te zrakoplovna i obrambena industrija.
- U 2020. Uttar Pradesh izišao je s vrlo progresivnom razvojnom politikom da postane jedna od tri najuspješnije države na ljestvici *startupova* u Indiji omogućavanjem najmanje jednog inkubatora u svakom od svojih 75 okruga i stvaranjem ekosustava za najmanje 10.000 *startupova* u državi.
- Namjerava privući ulaganja vrijedna 60 milijardi američkih dolara u sljedećih pet godina kako bi se pozicionirao kao globalno središte elektronike, s novom politikom proizvodnje elektronike 2020.
- Uza simbol Taj Mahala kao kulturnim spomenikom i Varanasijem kao duhovnom prijestolnicom turistička industrija ostaje u središtu pozornosti i stoga je važan sektor za moguće poslovne i investicijske prilike.

Uttar Pradesh ulaže oko 70 milijardi američkih dolara godišnje u razvoj infrastrukture.

Velika privatna ulaganja

Da bi osigurala inkluzivan rast, država je promicala politiku jednog okruga i jednog proizvođača (ODOP) kako bi ruralno gospodarstvo države napredovalo. U 2021. u e-trgovinama prodano je više od dvadeset milijuna ODOP proizvoda, što je zavidan uspjeh unatoč pandemiji. Uttar Pradesh pokrenuo je inicijativu 'Nivesh Mitra', jedan od najvećih okružnih zakonodavnih okvira, što mu je pomoglo da postigne drugo mjesto prema lakoći poslovanja 2019. i 2020. u odnosu na 14. mjesto četiri godine prije. U posljednjih nekoliko godina država je raspodijelila oko 50 milijardi američkih dolara privatnih ulaganja, što je rezultat širenja investicija. Unatoč tomu što ima najveću populaciju u Indiji, učinkovito državno upravljanje pandemijom i cijepjenje 117 milijuna ljudi bio je još jedan pokazatelj spremnosti te države.

Obrazovani i talentirani

Zbog brojne i sve kvalificiranije radne snage ta je indijska država također jedan od najvažnijih partnera stranim ulagačima. Očito je kako će na temelju povrata ulaganja, tehnološkog partnerstva, isplativog uvoza, demografske komplementarnosti, ali i komplementarnosti talenata, ne zaboravljajući pri tome kako je Uttar Pradesh i izvrsno turističko odredište, ta savezna država proporcionalno pridonijeti većem rastu Indije u usporedbi s drugim saveznom državama u nadolazećim godinama. Cilj je udvostručiti svoj doprinos BDP-u Indije sa sadašnje razine od 10 posto na 15 posto tijekom idućega desetljeća, zbog čega se lako može dokazati da bi investitor koji želi povećati svoju gospodarsku i poslovnu prisutnost u Indiji vjerojatno više rastao i povećao profitabilnost upravo ulažući u Uttar Pradesh. Kad pogledate sve veći gospodarski rast i kapacitet talenata, može se reći da je Uttar Pradesh Indiji ono što je Indija svijetu. ■

Plan 'GatiShakti' otvara prilike za hrvatske ulagače

Indija planira od 2019. do 2023. potrošiti 1,4 bilijuna dolara na infrastrukturu kako bi osigurala održivi razvoj zemlje. Samo će u željezničku infrastrukturu od 2018. do 2030. uložiti 750 milijardi dolara, no vizija je potpuno povezati i države i gospodarske sektore

Indijski je premijer **Narendra Modi** 13. listopada 2021. u New Delhiju pokrenuo povijesno važan nacionalni strateški plan koji će zauvijek promijeniti infrastrukturni krajolik zemlje, nazvan 'PM GatiShakti – nacionalni master plan za multimodalnu povezanost'. Plan će se pozabaviti pitanjima institucionaliziranja holističkog planiranja za dionike velikih infrastrukturnih projekata. Umjesto da se zasebno planiraju i projektiraju u silosima, projekti će biti osmišljeni i izvedeni sa zajedničkom vizijom. To će uključivati infrastrukturne programe različitih ministarstava i saveznih vlada poput Bharatmala, Sagarmala, unutarnjih plovnih putova, suhih/kopnenih luka, UDAN-a (trgovinska platforma razvijena posebno za mala i srednja poduzeća u Indiji) itd.

Mnogo prednosti

Gospodarske zone poput tekstilnih, farmaceutskih i ribarskih klastera, obrambenih koridora,

elektroničkih parkova, industrijskih koridora i poljoprivredne zone bit će pokrivena kako bi se poboljšala povezanost i indijska poduzeća učinila konkurentnijima. Također će se uvelike koristiti tehnologijom, uključujući alate za prostorno planiranje na temelju ISRO-ovih slika (ISRO – Indijska agencija za svemirska istraživanja) koje je razvio BiSAG-N (Nacionalni in-

stitut za svemirske aplikacije i geoinformatiku Bhaskaracharya).

Plan 'GatiShakti' pružit će javnosti i poslovnoj zajednici informacije o sljedećim projektima povezivanja, drugim poslovnim čvorištima, industrijskim područjima i okružju. To će omogućiti ulagačima da planiraju poslovanje na odgovarajućim lokacijama, što će poboljšati sinergiju. To bi moglo stvoriti višestruke mogućnosti zapošljavanja i dati poticaj gospodarstvu. Poboljšat će globalnu konkurentnost lokalnih proizvoda smanjenjem logističkih troškova i poboljšanjem opskrbenih lanaca te osigurati odgovarajuće veze za lokalnu industriju i potrošače.

Indijsko-hrvatsko partnerstvo

Altpro iz Hrvatske i njegov indijski partner Sigma Rail službeno su postali prvi potpuno odobreni dobavljači osovinskih brojača u Indijskim željeznicama tijekom 2021. Zajedno su na indijskom tržištu još 2018. predstavili osovinski brojač BO23. Još je u listopadu 2020. Altpro s indijskim partnerom potpisao ugovor vrijedan četrdeset milijuna eura za svoju signalnu opremu koja se upotrebljava u Indijskim željeznicama. Hrvatska će tvrtka prema ugovoru isporučiti detektore za monotračničke vlakove, koje ne proizvodi ni jedna druga tvrtka u svijetu. Tomu u prilog ide i 'Vizija 2024.' prema kojoj će Indija postati jedno od najvećih tržišta signalnih sustava na svijetu. **S druge strane, budući da Hrvatska u sljedećih pet godina razvija svoju infrastrukturu, postoji prilika za hrvatske tvrtke da se udruže s indijskima razmjenjujući iskustva, ali i komplementarnu radnu snagu, kako bi ekspeditivno i učinkovito poduprle razvoj infrastrukture vlastitih zemalja.** Naprimjer, najveća infrastrukturna tvrtka iz privatnog sektora u Indiji, Larsen & Toubro, sa svojim sadašnjim međunarodnim narudžbama vrednijima od deset milijardi američkih dolara ima više otvorenih međunarodnih infrastrukturnih projekata koji se izvode u različitim geografskim područjima. ■

Ciljevi Nacionalnoga master plana za 2024. – 2025.

- Plan uključuje gradnju 11 industrijskih koridora s ostvarenim prometom vrednijim od 22 milijardi američkih dolara u obrambenoj proizvodnji i 38 klastera za proizvodnju proizvoda iz područja elektrotehnike i 109 farmaceutskih klastera
- Plan uključuje gradnju državnih autocesta sveukupne rasprostranjenosti do 200.000 km, završetak nacionalnih autocesta s četiri ili šest traka u dužini od 5590 km duž obalnih područja i svih državnih glavnih gradova na sjeveroistoku koji će se povezati s četvertračnim nacionalnim autocestama ili dvije dvotračne državne autoceste.
- Željeznice će upravljati teretom od 1600 milijuna tona u usporedbi s upravljanjem 1210 milijuna tona u 2020. godini, čime će se smanjiti 51 posto željezničke mreže dovršavanjem dodatnih linija i uvođenjem dvaju namjenskih teretnih koridora.
- U civilnom zrakoplovstvu u planu je udvostručiti postojeći zrakoplovnu infrastrukturu kako bi do 2025. godine Indija imala ukupno 220 zračnih luka, heliodroma i vodenih aerodroma, što bi značilo gradnju dodatnih 109 takvih objekata do tada.
- U pomorskom sektoru planira se povećati ukupan kapacitet tereta za rukovanje u lukama s 1282 MMTPA u 2020. godini na 1759 milijuna metričkih tona (MMTPA).
- Mreža plinovoda udvostručit će se na 34.500 km gradnjom dodatnih 17.000 km dugoga magistralnog cjevovoda koji povezuje glavne centre potražnje i opskrbe za industriju.
- U dalekovodima će ukupna prijenosna mreža iznositi 452.000 km kružnice, a kapacitet obnovljive energije povećat će se sa sadašnjih 87,7 GW na 225 GW.

POSLOVNE PRILIKE U INDIJI (BR. 3): DIGITALNE INOVACIJE

Snažan zamah digitalizacije i 'startupova'

S obzirom na to da Indija slavi svoj 73. Dan Republike 26. siječnja, na dan kada je 1950. godine stupio na snagu njezin Ustav, važno je reći da temeljni dokument najdužeg ustava na svijetu i najveće svjetske demokracije počinje s 'Mi, narod Indije...' jasno pokazujući da je središnje mjesto rezervirano za ljude

Posljednje dvije godine pandemije pospješile su porast broja inovacija te digitalne tehnologije u cijelome svijetu. Međutim, u Indiji je navedena tranzicija izazvala 'revoluciju', s obzirom na zamah koji smo već imali u području digitalizacije i *startupova* prije nego što je pandemija pogodila svijet početkom 2020. godine. Vezano uz navedenu tranziciju, indijska vlada pokrenula je dvije iznimno važne inicijative: 'Digital India' u srpnju 2015., a 'Startup India' pokrenut je u siječnju 2016. godine. U više od šest godina postojanja tih dviju strateških inicijativa Indija je s jedne strane uspjela stvo-

riti digitalnu infrastrukturu, a s druge strane potaknula je još jači razvoj digitalne inovacije. S obzirom na to da je indijsko gospodarstvo u navedenom segmentu naraslo s tri trilijuna dolara na pet trilijuna dolara, prema nekim procjenama segment digitalnih inovacija pridonio bi 20% u tom segmentu gospodarstva, tj. čak trilijun dolara. U prosincu 2021. uspostavili smo indijsko-hrvatski startup most između Startup India i HAMAG BICRO-a, koji će u narednim mjesecima institucionalizirati neke od inicijativa za demokratizaciju mogućnosti hrvatskim poduzetnicima i startupovima koje Indija nudi. ■

DIGITALNA INDIJA

- Program Vlade Republike Indije vrijedan 15 milijardi američkih dolara pokrenut je s vizijom transformacije Indije u digitalno osnaženo društvo te gospodarstvu temeljenom na znanju.
- Fokusira se na digitalnu infrastrukturu kao osnovnu pomoć svakom građaninu; upravljanje i usluge na zahtjev i digitalno osnaživanje platformi za građane.
- U posljednjih šest godina dugog putovanja programa 'Digitalna Indija' Indija je dosljedno porasla prema UN-ovom indeksu eUprave. Između 2014. i 2020. Indija je porasla na tom indeksu s 0,38 na 0,60, na indeksu *online* usluga s 0,54 na 0,85, na indeksu telekomunikacijske infrastrukture s 0,14 na 0,35 te indeksu ljudskoga kapitala s 0,47 na 0,58.
- Indija sada ima najveću svjetsku bazu podataka digitalnog identiteta temeljenu na biometriji, tj. AADHAAR-u – najvažnijem sredstvu za digitalnu inkluziju.

- Bharat Net sada povezuje 25.000 sela u Indiji.
- Nacionalna mreža znanja najmodernija je mreža i revolucionarni korak prema stvaranju društva temeljenog na znanju čije su mogućnosti neograničene.
- MeghRaj stvoren je da bi iskoristio i iskoristio prednosti računalstva u oblaku.
- Postoji kontinuirani rast proizvodnje mobilnih telefona i elektroničkih komponenti u Indiji.
- Pokrenuta je inicijativa nacionalne zdravstvene kartice tla za digitalnu i inkluzivnu poljoprivredu.
- SWAYAM su besplatni *online* tečajevi koji od školskog obrazovanja do posljediplomskog obrazovanja osnažuju inkluzivno obrazovanje.
- BHIM App je digitalna ruta za financijsku uključenost.
- MyGOV je najveća svjetska platforma za digitalnu demokraciju.

STARTUP INDIJA

Ima cilj pomoći Indiji kako bi postala jedan od najvećih i najsnažnijih *startup*-sustava na svijetu, zbog toga je u siječnju 2016. pokrenut Akcijski plan za pokretanje Indije u 19 točaka, koji je utro put za uvođenje niza političkih inicijativa za izgradnju snažnog okruženja orijentiranog na rast indijskih *startupova*.

- Financijska potpora i poticaji u sklopu programa uključuju Fond s korpusom od 1,5 milijardi USD, Kreditno-jamstveni fond za *startupeve*, oslobođanje od poreza na kapitalne dobitke i ulaganja iznad fer tržišne vrijednosti i oslobođanje od poreza za *startupeve* na 10 godina.

INDIJSKO AI PUTOVANJE

- Indijska nacionalna strategija umjetne inteligencije identificirala je poljoprivredu, zdravstvo, obrazovanje, infrastrukturu pametnih gradova i mobilnost kao ključna područja u kojima AI može omogućiti razvoj i veću uključenost. Zemlja ima više od 2000 *startupova* koji rade na području umjetne inteligencije i uspjeli su prikupiti gotovo milijardu američkih dolara financiranja.
- S obzirom na to da sve više tvrtki ulazi u prostor umjetne inteligencije, potražnja za rješenjima na bazi umjetne inteligencije raste, a potražnja za visokokvalificiranim, iskusnim i tehnički sposobnim talentima u području umjetne inteligencije nadmašuje trenutnu ponudu.
- Prošle godine Indija je nadmašila druge zemlje u svijetu i postala najveći usvojitelj AI-ja, što je poboljšala pandemija s primjenama uočnim u otkrivanju lijekova, telemedicini i razvoju cjepiva.
- U izvješću industrije za 2020. ukupni gospodarski potencijal AI-ja iznosi 500 milijardi američkih dolara za indijski BDP do 2025. godine.
- U povodu 75. obljetnice neovisnosti Indije, izdana je publikacija '75@75 India's AI Journey', koja prikazuje 75 različitih inicijativa u različitim sektorima koje su pružile rješenja za regionalne i globalne probleme u posljednjih nekoliko godina u Indiji.

POSLOVNE PRILIKE U INDIJI (4): MAHARASHTRA

Savezna država koja najviše pridonosi indijskom BDP-u

S BDP-om od 400 milijardi dolara Maharashtra je u protekle dvije godine privukla najveći udio izravnih stranih ulaganja potpisavši gotovo sto memoranduma o razumijevanju vrijednih više od 25 milijardi dolara

Maharashtra leži na zapadnoj obali Indije i treća je najveća država, zauzima oko 9,4 posto ukupne površine države. Dobro je povezana sa svim velikim tržištima zahvaljujući četirima međunarodnim i sedam nacionalnih zračnih luka, više od 309 tisuća kilometara cesta i 6210 kilometara pruga. Obala duga 720 kilometara na kojoj je smješteno 55 luka sudjeluje s 22 posto u ukupnom teretnom prometu Indije, a Jawaharlal Nehru Port Trust (JNPT), najveća kontejnerska luka u zemlji, povezana je s 34 kontejnerske teretne stanice (CFS) i 46 unutarnjih kontejnerskih depoa (ICD).

Vodeća u proizvodnji

U Maharashtra se proizvodi više od 43 tisuće megavata električne energije. S BDP-om od 400 milijardi dolara država najviše pridonosi ukupnom

indijskom BDP-u i u protekle je dvije godine privukla najveći udio izravnih stranih ulaganja potpisavši gotovo sto memoranduma o razumijevanju vrijednih više od 25 milijardi dolara.

Vodeća je u proizvodnji s udjelom od 15 posto industrijske, 35 posto automobilske i 20 posto farmaceutske proizvodnje Indije te čini 22 posto ukupnog indijskog izvoza. Poslovna zajednica stoga je dobrodošla istražiti mnoge poslovne prilike u toj državi.

Veliki izvozni potencijal

Ta država ima i najviše raspoloživih radnika ljudi s obzirom na 68 posto diplomaca dostupnih za rad i nudi jednu od najkvalitetnijih radnih snaga u Indiji. Prisutna je i u industrijskim klasterima, posebice automobilskom, IT-u i ITeS-u (usluge koje se pružaju s pomoću informacijske tehnologije), kemijskom, tekstilnom i prehrambenom, u kojima se nude i unosne investicijske prilike.

Prva je prema Indeksu izvozne spremnosti iz 2020. izravna strana ulaganja iznosila su više od 10,8 milijardi dolara od listopada 2019. do rujna 2020., a od listopada 2019. do ožujka 2021. privukla je više od 23,43 milijarde dolara izravnih stranih ulaganja, što je 28 posto svih stranih ulaganja u Indiju u tom razdoblju. ■

HARSHA SOLANKI,
direktorica Infobipa za Indiju, Bangladeš,
Šri Lanku i Nepal:

Dugoročno smo se strateški vezali uz Indiju

– S obzirom na to da je jedna od najbrže rastućih ekonomija svijeta, Indija nudi sjajnu kombinaciju rastućega domaćeg tržišta, visokokvalificirane radne snage, pozitivne ulagačke klime i sve intenzivnije digitalne komunikacije. Infobipovo putovanje počelo je 2014. u Mumbaiju, poznatom kao financijsko središte Indije jer grad nudi jedan od najboljih pristupa kapitalu, dobavljačima i klijentima, nakon čega se stabilno proširio u druge važne gradove diljem zemlje. Zbog svih tih faktora Indija je vrijedno i perspektivno tržište za Infobip, koji se dugoročno strateški vezao uz tu zemlju.

Prednosti Maharashtra

- **Produktivna i kvalificirana radna snaga:** država je dom obrazovnih i IT institucija svjetskog ranga sa stopom pismenosti od 82,91 posto, što znači da obiluje kvalificiranom i industrijskom radnom snagom.
- **Zemljopisne prednosti:** JNPT je najveća luka u Indiji prema teretnom prometu. Kroz velike luke prošlo je 129,14 milijuna tona prometa 2019. i 2020., a Maharashtra je dobro povezana sa svojih šest susjednih država i ostatkom Indije s 18 državnih autocesta.

- **Razvijen sustav usluga i infrastrukture:** Mumbai je komercijalno središte Indije koje se razvilo u globalni financijski centar. Društvena, fizička i industrijska infrastruktura

dobro su razvijene s obzirom na 16 zračnih luka te dvije velike i 48 manjih luka.

- **Inicijativa 'Magnetična Maharashtra':** Vlada je potpisala memorandume o razumijevanju vrijedne 8,33 milijarde dolara s 25 kompanije iz više od 15 sektora.
- **Najveća filmska industrija na svijetu** prema gledanosti, Bollywood, smještena je u Mumbaiju, a Nashik, središte indijske industrije vina, ima tri-deset godina dugu povijest proizvodnje vina.

POSLOVNE PRILIKE U INDIJI (5): KARNATAKA

Središte znanja, istraživanja i inovacija u Aziji

Na području savezne države Karnatake djeluje čak 44 posto indijskih centara za istraživanje i razvoj, zbog čega se smatra globalnim liderom u tehnološkim inovacijama. Dom je mnogim tvrtkama koje su pioniri istraživanja u IT području, pa ondje svoje centre imaju i Google, Intel, GE, Samsung...

Bez obzira na to je li riječ o ulaganjima ili izvozu, savezna država Karnataka lider je u indijskom tehnološkom sektoru. Također se velik broj poslovnih prilika ondje nudi investitorima u automobilske, elektrotehničke, prehrambene, tekstilnoj industriji te u segmentu industrije teških strojeva. Karnataka je dobro povezana sa svim glavnim tržištima, uključujući dvije međunarodne zračne luke, 14 nacionalnih koridora autocesta i 115 državnih autocesta te željezničku mrežu dugu 3250 km. Ta savezna država ima obalu dugu čak 300 km koja uključuje deset manjih luka i jednu veću u gradu Mangaluru. Kroz državu prolaze gospodarski koridor Bengaluru – Mumbai i industrijski koridor Chennai – Bengaluru.

Vrlo uspješni izvoznici

O lakoći poslovanja u Karnataki govori i podatak da je ta savezna država tijekom financijske godine 2021. – 2022. imala 48 posto udjela u ukupnim izravnim inozemnim ulaganjima u Indiji. U nacionalnom izvozu zauzima četvrto mjesto s oko 15 milijardi dolara 2019. – 2020., što je 5,2 posto ukupnoga indijskog izvoza. Karnataka je prva u svijetu koja je postavila solarni park snage od 2000 MW u gradu Pavagadi, najveći u zemlji,

od kojih je 1400 MW operativno. Ukupna je instalirana snaga u državi 28.800 MW. Više od 67 posto stanovništva Karnatake radno je sposobno u dobi od 15 do 59 godina. Kao osma najnaseljenija država u Indiji, dom je za oko pet posto ukupnog stanovništva zemlje.

Kultura istraživanja i razvoja

Budući da na svom području ima 44 posto indijskih centara za istraživanje i razvoj, Karnataka je sada globalni lider u tehnološkim inovacijama. Namjenski objekti za različite klastere osiguravaju postojano istraživačko okružje. Karnataka je dom mnogim tvrtkama koje su pioniri istraživanja u tehnološkom segmentu, uključujući:

- Googleov prvi inženjerski centar izvan SAD-a, s naglaskom na umjetnu inteligenciju i strojno učenje
- Intelov najveći dizajnerski centar izvan

- SAD-a, s naglaskom na 5G tehnologiju
- najveći centar za razvoj i istraživanje General Electrica izvan SAD-a, usredotočen na obrnutu inovaciju i internet stvari
- najveći Samsungov centar za istraživanje i razvoj izvan Južne Koreje, s naglaskom na Samsung Gears i virtualne asistente s umjetnom inteligencijom.

Osim toga, država također utire put za nekoliko organizacija za istraživanje industrije zrakoplovstva i radi na uspostavljanju istraživačkog centra za električna vozila.

Vodeći startup-centar

Bengaluru je zadržao titulu indijskog *startup*-centra, što potvrđuje podatak o čak 14 tvrtki koje su priznate na dodjeli nagrada *National Startup Awards* 2021. godine. Ukupno je odabrano 46 *startupova* iz cijele zemlje, a 14 tvrtki iz Karnatake dobilo je 30 posto svih nagrada dodijeljenih prošle godine. Fokusirane su na poljoprivredu, stočarstvo, obrazovanje i razvoj vještina, poduzetničke sustave, financijsku tehnologiju, zdravlje i industriju *wellnessa*, transport te putovanja. Od 2173 prijava podnesenih iz cijele zemlje za ovu godinu 549 bilo je iz Karnatake. ■

Ključni sektori

- U prosincu 2020. vlada savezne države Karnatake odobrila je ulaganja od 3,2 milijarde američkih dolara u tri različita prijedloga koji uključuju proizvodnju električnih vozila (EV) i litij-ionskih baterija s potencijalom za otvaranje gotovo 5000 novih radnih mjesta.
- Karnataka se pojavila kao središte informacijske tehnologije (IT) u Indiji. Izvoz elektronike i računalnog softvera iz države dosegao je 2020. više od 80 milijardi američkih dolara godišnje. Izvoz elektronike i računalnog softvera imao je 85 posto udjela u ukupnom izvozu iz Karnatake.
- Više od 60 posto biotehnoških tvrtki u Indiji ima bazu u Bengaluruu, a savezna država donosi 50 posto

ukupnih prihoda u indijskom sektoru biotehnologije.

- Državni odjel za informacijske tehnologije, elektronike i komunikacije uspostavio je novu politiku IoT-a unutar države radi postizanja znatnog tržišnog udjela na indijskom tržištu IoT-a do 2020.
- Karnataka je prva država koja je pokrenula strategiju razvoja zrakoplovne inustrije u Indiji. Karnataka Aerospace Policy ima potencijal ulaganja od 12,5 milijardi dolara u taj sektor od 2013. do 2023. i planira razvoj klastera za zrakoplovstvo u različitim regijama države. Vlada Karnatake odobrila je ulaganje od 70 milijuna dolara tvrtki Goodrich Aerospace Service Pvt za osnivanje podružnice u Bengaluruu.

Od skromnih početaka obiteljska tvrtka Shahi izrasla je u najvećeg indijskog proizvođača i izvoznika odjeće. Ima 47 najsvremenijih tvornica diljem Karnatake i zapošljava više od 80.000 ljudi. Većina zaposlenih su žene

SHAHI

PAVAGADA SOLAR PARK

Smještena u četvrti Pavagada Taluk u okrugu Tumakuruu, prostire se na površini od 53 četvorna kilometra. To je druga najveća fotonaponska elektrana na svijetu s kapacitetom od 2050 MW

Za više informacija o mogućnostima u Karnataki slijedite poveznicu: www.investkarnataka.co.in/choose-karnataka/

PROMO

Velika javna ulaganja za modernu infrastrukturu

S procijenjenim rastom od devet posto za ovu godinu Indija velikim koracima grabi prema cilju koji je zacrtala Vlada: modernom i prosperitetnom društvu temeljenom na novim tehnologijama, održivom razvoju, energetskej tranziciji te ulaganjima privatnog i javnog sektora

Gospodarski rast Indije u tekućoj godini procjenjuje se na 9,2 posto, najveći je među svim velikim svjetskim gospodarstvima. Ministrica financija Nirmala Sitharaman na predstavljanju godišnjeg proračuna 1. veljače 2022. u indijskom parlamentu rekla je da Indija slavi *Azadi ka Amrit Mahotsav* i da je ušla u *Amrit Kaal*. Vladin je cilj ostvariti viziju premijera Narende Modija iznesenu u njegovu obraćanju u povodu Dana neovisnosti: riječ je o fokusiranju na rast na makroekonomskoj razini s naglaskom na dobrobit na mikroekonomskoj razini, promicanje digitalne ekonomije i financijske tehnologije, razvoj omogućen tehnologijom, energetskej tranziciji i klimatske akcije te oslonac na ulaganja, od privatnih do javnokapitalnih.

Sedam motora

Ministrica financija izvijestila je da poticaj povezan s produktivnošću u četrnaest sektora za postizanje vizije *AtmaNirbhar Bharat* ('samopouzdana Indija') ima potencijal za otvaranje šest milijuna novih radnih mjesta i dodatnu proizvodnju od četrsto milijardi dolara tijekom sljedećih pet godina. Obrazlažući premijerov govor,

POLITIKE KLJUČNE ZA DIGITALIZACIJU

- Sektori izlaska Sunca: kako bi se potaknuli važni sektori izlaska Sunca kao što su duboka tehnologija, agrotehnologija i klimatske akcije, Vlada će promicati tematski fond s udjelom koji je ograničen na dvadeset posto.
- Agrotehnoški *startupovi*: promoviraju se za pokretanje bespilotnih letjelica kao usluge za procjenu usjeva, prskanje insekticidima i hranjivim tvarima; početnicima će se putem NABARD-a omogućiti pristup IT rješenjima temeljenima na tehnologiji za farme i fondove.
- Digitalno bankarstvo: 75 jedinica za digitalno bankarstvo u 75 okruga; upotrebom *blockchaina* i drugih metoda do 2022./2023. uvest će se digitalna rupija.
- Digitalno obrazovanje: predlaže se osnivanje

Sitharaman je rekla da je riječ o transformativnom pristupu gospodarskom rastu i održivom razvoju koji pokreće sedam motora: ceste, željeznice, zračne luke, luke, masovni promet, plovni putovi i logistička infrastruktura. Ti su motori podržani komplementarnim ulogama prijenosa energije, informatičke komunikacije i društvene infrastrukture. Napokon, pristup pokreću *Clean Energy* i *Sabka Prayas* – napori središnje vlade, državnih vlada i privatnog sektora zajedno – što otvara goleme radne i poduzetničke mogućnosti za sve, osobito mlade.

Strana ulaganja

Indija je bila među rijetkim zemljama koje su svjedočile snažnim izravnim stranim investicijama 2020., a zamah se nastavio i 2021. Neto priljevi izravnih stranih ulaganja iznosili su 24,7 milijardi dolara od travnja do studenoga 2021. Snažan priljev stranih ulaganja također je rezultirao snažnim rastom tržišta kapitala. Stanje tekućeg računa je zdravo, a adekvatne devizne pričuve štite od nepredviđenih vanjskih šokova. Očekuje se da će se zadržana potražnja potrošača snažno oporaviti, što će signalizirati tvrtkama da

- digitalnih sveučilišta i stavljanje e-sadržaja na raspolaganje s pomoću interneta, mobilnih telefona, TV-a itd.
- Nabavni lanac: operatori će razmjenjivati podatke na platformi *Unified Logistics Interface Platforma*, dizajniranoj za API kako bi se omogućila učinkovitost u logistici.
- Zdravstvo: uvest će se nacionalni digitalni zdravstveni ekosustav koji će se sastojati od pojedinosti o zdravstvenim registrima, pružateljima zdravstvenih usluga, bolnicama itd.
- Lakoća poslovanja 2.0 i lakoća življenja: ručni procesi digitalizirat će se radi produktivne učinkovitosti.
- Turizam: e-putovnice izdaju se s ugrađenim čipovima.

povećaju potrošnju. Dobici od reformi u ponudi i ublažavanju propisa također mogu potaknuti rast. Očekuje se da će Vladino naglašavanje infrastrukturne potrošnje, reforma, raznih programa potpore (kao što je PLI) i digitalizacije potaknuti ulaganja. ■

JEDNOSTAVNOST POSLOVANJA (EODB) 2.0

- Pokrenut će se EODB 2.0 radi poboljšanja produktivne učinkovitosti kapitala i ljudskih potencijala.
- Uvest će se upravljanje temeljeno na povjerenju.
- Nova faza EODB-a podrazumijevat će aktivno uključivanje država u digitalizaciju ručnih procesa i intervencija, integraciju središnjih i državnih sustava s pomoću IT mostova, pristup s jedne točke za sve usluge usmjerene na građane i manje preklapanje u usklađenosti.
- IBC treba biti izmijenjen kako bi se olakšali prekogranični slučajevi nesolventnosti.
- Uspostavit će se Centar za ubranu obradu korporativnog izlaska (C-PACE) kako bi se rok dobrovoljne likvidacije skratio s dvije godine na šest mjeseci.
- Proširit će se opseg portala PARIVESH (korak prema zelenom otvaranju jednog prozora) kako bi se podnositeljima zahtjeva omogućilo podnošenje zahtjeva za odobrenja s pomoću jedinstvenog obrasca i praćenje procesa u sklopu *CPC-Greena* (*Centralized Processing Centre Green*) za okoliš, šume, divlje životinje i obalnu regulacijsku zonu.

MOGUĆNOSTI ULAGANJA U INDIJI (7): GUJARAT

Država koja će biti financijska i tehnološka vrata Indije

Prepoznajući potencijal države kao centra za industriju financijskih usluga, Vlada Gujarata formulirala je megaprojekt za realizaciju te vizije. Planira se gradnja Središnjega poslovnog okruga, cijeloga jednoga grada s uredskim prostorima, stanovima, školama, bolnicama, hotelima, trgovinama... – Gujarat International Finance Tec-Cityja

Gujarat International Financial Tec-City (GIFTY City) novo je globalno središte financijskih i IT usluga, prvo takve vrste u Indiji, dizajnirano da bude u rangu ili iznad globalnih poslovnih središta. Gujarat je na zapadnoj obali Indije i ima najdužu obalu od 1600 km u zemlji. To je jedna od država s visokim rastom i vodećih industrijaliziranih država u zemlji. Bruto državni domaći proizvod Gujarata (GSDP) procjenjuje se na oko 260 milijarde dolara u 2022. godini, što je povećanje od sedam posto na godišnjoj razini. Ukupan izvoz iz države iznosio je oko 60 milijardi dolara s pet posto ukupnoga indijskog stanovništva, Gujarat pridonosi približno četvrtini ukupnog izvoza robe u Indije. Gujarat je uspješno razvio infrastrukturu svjetske klase. Ima 46 luka, 18 domaćih zračnih luka i jednu međunarodnu. Država također ima razgranatu cestovnu i željezničku mrežu. U svibnju 2021. vlada je najavila osnivanje kontejnerskog čvorišta kako bi zadovoljila rastuću globalnu potražnju za kontejnerima.

Ključne djelatnosti

Gujarat je lider u industrijskim sektorima kao što su kemijski, petrokemijski, mljekarski, farmaceutski, proizvodnja cementa, keramike, dragulja, nakita i tekstila te inženjering. Industrijski sektor sastoji se od više od 800 velikih kompanija i više od 450.000 malih, srednjih i mikropoduzeća. Država ima više od 3300 farmaceutskih proizvodnih jedinica, koje su prošle godine pridonijele s 30 – 35 posto prometu indijskoga farmaceutskog sektora i oko 28 posto indijskom izvozu farmaceut-

Gift City nije samo premisa. Predstavlja obećanje Indije... Gift City je ulaz u globalni fintech svijet. IFSC u Gift Cityju rođen je iz vizije da će financije u kombinaciji s tehnologijom biti važan dio budućeg razvoja Indije, rekao je premijer Narendra Modi

skih proizvoda. Izvoz lijekova iz Gujarata dosegao je tri milijarde dolara na godinu.

U razdoblju 2019.– 2020. ta savezna država proizvela je 4,6 milijuna tona nafte (sirove) i 1,287 milijuna kubnih metara prirodnog plina. Izvoz naftnih derivata iz Gujarata dosegao je 7,2 milijarde dolara u 2021. godini. Prema Odjelu za promicanje industrije i unutarnje trgovine (DPIIT), u 2021. Gujarat je primio najveća izravna strana ulaganja – 22 milijarde američkih dolara – i bio je na vrhu svih indijskih država s 30 posto ukupnog priljeva kapitala.

Gift City

Prepoznajući potencijal države kao centra za industriju financijskih usluga, Vlada Gujarata

je formulirala megaprojekt za realizaciju te vizije. Stoga je zemljište između komercijalnoga glavnoga grada države Ahmedabada i administrativnoga glavnoga grada države Gandhinagara identificirano za razvoj Središnjega poslovnog okruga. Grad je planiran na 886 hektara zemlje sa 62 milijuna četvornih stopa izgrađene površine, koja uključuje uredske prostore, stambene stanove, škole, bolnice, hotele, klubove, maloprodajne objekte i razne rekreacijske sadržaje i nazvan je Gujarat International Finance Tec-City (GIFT).

Novi objekti pomoći će Indiji da razvije globalno središte za reosiguranje u zemlji, natječući se s *offshore* financijskim centrima poput Singapura, Dubajja i Hong Konga. IFSC nudi nulte porezne olakšice na deset godina. Prema novim propisima, strani osiguravatelji i reosiguratelji mogu osnovati podružnice kao IIO (IFSC *insurance offices*) za obavljanje poslova osiguranja ili reosiguranja iz IFSC-a bilo osnivanjem podružnica bilo podružnica. U slučaju osnivanja podružnice igrač ne mora unositi nikakav kapital, a ako se osniva novo društvo za osiguranje ili reosiguranje zahtijevat će se ulog od 13 milijuna USD za osiguranje i 26 milijuna USD za reosiguranje.

U sljedećih pet godina politika ova savezne države ima za cilj smjestiti Gujarat među pet najučinkovitijih država Indije u IT sektoru i povećati državni godišnji izvoz IT sektora s 40 milijuna dolara osam puta na 3,2 milijarde dolara. Država će postati nacionalni lider u IT infrastrukturi svjetske klase, podatkovnim centrima i inovacijskim centrima novih tehnologija. ■

KAKO ULAGAČIMA OLAKŠAVA URED ZA INDUSTRIJSKA PROŠIRENJA

- Ured za industrijska proširenja (INDEXTB) (*web*-stranica: <https://indextb.com/contact-us>) je agencija za promicanje ulaganja u Gujaratu, s fokusom na olakšavanje posla ulagačima i rješavanje njihovih pritužbi.
- olakšava investitorima identifikaciju lokacija i organizira posjete gradilištu
- pomaže u stjecanju zemljišta bilo putem zakupe ili kupnje te olakšava strateška partnerstva za zajednička ulaganja i industrijske projekte

- između različitih subjekata i Vlade Gujarata
- upoznaje investitore s pravilima i propisima vezanim uz industrijska ulaganja u državi
- usmjerava investitora tijekom cijelog procesa od 'koncepta do puštanja u rad' nositelja projekta
- olakšava investitorima dobivanje raznih odobrenja i dopuštenja od odjela državne vlade
- pruža informacije poduzetnicima u vezi s politikama, procedurama, rokovima, pravilima i

- propisima i olakšava im osnivanje poslovanja u Gujaratu
- rješava pritužbe/pitanja/povratne informacije investitora i olakšava međuodjelsku koordinaciju i rješavanje problema
- pruža informacije potencijalnim ulagačima u vezi s pratećim industrijskim parametrima za pokretanje poslovanja u Gujaratu
- pruža informacije vezane uz poticaje i beneficije u okviru različitih politika državne vlade

MOGUĆNOSTI ULAGANJA U INDIJI (8): TAMIL NADU

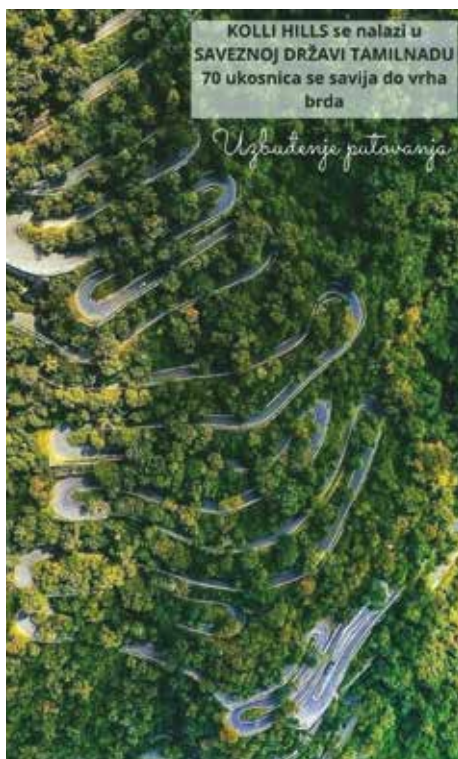
Jedna od traženijih investicijskih destinacija u Indiji

Veličinom druga ekonomska sila Indije ulagačima je zanimljiva zbog svoga strateškog položaja, poslovnog okružja, vrhunske infrastrukture, aktivnog upravljanja i povoljnog ekosustava

Savezna država Tamil Nadu smještena na jugoistočnoj obali Indije znatno pridonosi indijskoj ekonomiji te je tijekom desetljeća postigla znatan ekonomski rast. Druga je po veličini ekonomska sila Indije i jedna je od traženijih investicijskih destinacija zbog svoga strateškog položaja, poslovnog okružja, vrhunske infrastrukture, aktivnog upravljanja i povoljnog ekosustava.

Dom raznih industrija

Poznata je kao država raznolikih industrija, pa je tako Chennai glavni grad automobilske industrije u Indiji. Ondje je smješteno 35 posto indijske proizvodnje automobilskih komponenti. U toj je državi 1300 tvornica za proizvodnju motornih vozila, prikolica i poluprikolica, a 45 posto ukupnoga indijskog izvoza automobila prije pandemije COVID-19 dolazi upravo iz te savezne države. Tamil Nadu ima najveći kapacitet obnovljive energije u Indiji – 16 GW, čime je na devetom mjestu u svijetu prema proizvodnji obnovljive energije. Tamil Nadu je dom za više od 120 tvrtki za proizvodnju zrakoplovnih komponenti, jedan

je od dva indijska obrambena koridora, s više od 700 dobavljača.

Veliki izvoznik

Ne zaostaje ni u IT sektoru, pa se tako 16 posto elektronike u Indiji proizvede upravo u Tamil Naduu. Ta je država druga u Indiji u proizvodnji računala, elektronike i optičkih proizvoda, a treća po izvozu elektroničkih uređaja (1,63 milijarde dolara) u financijskoj godini 2018. – 2019. S 11 posto udjela u ukupnim IT investicijama u Indiji, Tamil Nadu je poželjna IT destinacija i dom vodećih svjetskih organizacija kao što su IBM, Cognizant, TCS, Infosys, HCL, World, Accenture, Bank, Amazon itd.

Prednost je Tamil Nadua i to što je najbliža točka za glavne proizvodne ekosustave kao što su Kina, Koreja, Tajvan, Japan i ASEAN. Ta država ima zasebne proizvodne klustere za automobile i komponente, elektroniku, informatiku, tekstil, svemir, preradu hrane... Čini 9,25 posto ukupnoga indijskog izvoza, s 30,5 milijardi dolara izvoza najviše automobila, kože, gotovih odjevnih predmeta i obuće. ■

GLAVNE ATRAKCIJE TURISTIČKE PONUDE

Zdravstveni turizam

Tamil Nadu jedna je od vodećih zemalja za zdravstveni turizam – Dobro opremljene korporativne bolnice, stručni zdravstveni djelatnici i razumne cijene tretmana velika su prednost koju nudi područje Tamil Nadua – Ta država planira osposobiti dva grada – Perundura i Madurai, koji će nuditi brojne zdravstvene usluge, istraživačke centre, odjele za tretmane, zdravstvenu obuku i trening, odjele za boravak i podršku odjelima za usluge osiguranja itd. Vizija ostvarenja projekta je 2023. godina

Ekoturizam

– Tamil Nadu obiluje brdovitim krajolikom, utočištima za divlje životinje i ptice, nacionalnim parkovima i vodopadima. Razni paketi putovanja nastali su kao promocija ekoturizma u državi na održivoj bazi tako da se narušava priroda

Avanturizam

– *Trekking*-programi provode se na rutama u Yercaudu, Kodaikanalu, Elagiriju i Nilgirisu – Paraglajding se organizira ljeti u Elagiriju – Odjel za turizam razvio je vodene sportove poput tura s brzim čamcima, skijanja na vodi, *yachtinga* i *windsurfinga*; uzduž istočne obale u Thatangambadiju, Kovalamu, Poopmpuharu i Madhaliarkuppamu. U veljači 2015. trodnevni sportski događaj 'Manipad Classic' održan je na obali Manpiada, Tamil Nadu

Ekperimentalni turizam

– Turistima se nudi opcija da dožive život različitih skupina ljudi putem umjetnosti, ruktovorina, kulture i tradicije – Uključena su manje poznata mjesta koja su u blizini glavnih atrakcija. Cilj je povećati broj dana koje turisti provedu u Tamil Naduu i dati im iskustvo indijske kulture, ruktovorina, tradicije u određenim poljima

POSLOVNE PRILIKE U INDIJI (9): TEHNOLOGIJA I TALENT

Ambiciozan plan proizvodnje poluvodiča za indijsko i svjetsko tržište

Vizija premijera Narendre Modija i aktivne vladine politike te ekosustav uspješnih poduzetnika odlučujući su čimbenici za rast ekosustava VLSI i poluvodiča u Indiji. Uložiti će državni kapital u stvaranje vještina, istraživanja i inženjering, tvornice, testiranje radne snage te istodobno poticati poduzetništvo

Tijekom pandemije Indija je iskoristila tehnologiju za izgradnju otporne ekonomije, a nakon COVID-19 politike indijske vlade stvorile su nove mogućnosti u ESDM-u, ugrađenom dizajnu i poluvodičkim inovacijama. Državna politika i državni kapital katalizirat će ta dva elementa i stvoriti održiv ekosustav koji će služiti svjetskoj potražnji i potrebama Indije u sljedećem desetljeću. Na Dan neovisnosti Indije 15. kolovoza 2021. premijer Modi je nadolazeće desetljeće nazvao indijskom *techadeom*. Njegova vizija dovela je Indiju do točke prijeloma bez presedana u smislu rasta i širenja tehnološkog sektora.

Semicon India – korak dalje

Danas je jasno da Indija ima niz mogućnosti u ESDM (Electronics System Design and Manufacturing) prostoru, u prostoru ugrađenog dizajna i poluvodiča. Indijske ambicije posebno u poluvodičkom prostoru vrlo su jasne. To uključuje velika ulaganja u tvrtke, što je prirodno – s obzirom na geopolitiku, ali i ulaganje u ekosustav inovacija i dizajna. Indija ulaže državni kapital u stvaranje vještina, od istraživanja i inženjeringa do tvornica, testiranje radne snage, istodobno potičući poduzetništvo i *startupove* u ekosustavu dizajna i inovacija. Vlada je usko usredotočena na vlastiti dizajn i napore u razvoju budućeg plana rada računala s smanjenim skupom instrukcija (RISC - V) i drugih sustava otvorenoga koda (ISA). Kako bi proširio i produbio elektroničku proizvodnju i osigurao razvoj robusnog i održivog ekosustava poluvodiča i zaslona u zemlji, Kabinet

Budući da Europa u sklopu svoje nedavne inicijative 'Čipovi za Europu' želi sveobuhvatan skup mjera za sigurnost opskrbe, otpornost i tehnološko vodstvo EU u području poluvodičkih tehnologija i primjena, slična inicijativa u Indiji stvorila je uvjete i priliku za suradnju između Indije i EU u tom važnom strateškom području gdje su tehnologija i talent ključne komponente

Unije odobrio je 15. prosinca. 2021. program 'Semicon India' s izdankom od 10 milijardi dolara. Unatoč agresivnim rokovima za podnošenje prijave u tom *greenfield* segmentu proizvodnje poluvodiča i zaslona odaziv je vrlo dobar.

Veliki interes ulagača

Poluvodiči su građevni blokovi elektroničkih uređaja neophodni u brojnim uređajima – od pametnih telefona i poslužitelja u oblaku do modernih automobila, industrijske automatizacije, infrastrukture i obrambenog sustava. Indijsko tržište poluvodiča iznosilo je 15 milijardi dolara u 2020., a procjenjuje se da će dostići 63 milijarde dolara do 2026. godine.

Proizvodnja poluvodiča je složen, kapitalno i tehnološki intenzivan proces proizvodnje poluvodičkih pločica. India Semiconductor Mission, koja je uspostavljena kao posebna institucija za 'Semicon India', primila je pet prijava za

'Semiconductor and Display Fabs', s ukupnim ulaganjem u iznosu od 20,5 milijardi dolara. Zaslone su također važan dio elektroničkih proizvoda. Indijsko tržište zaslonskih ploča procjenjuje se na oko sedam milijardi dolara i očekuje se da će porasti na oko 15 milijardi do 2025. godine. U skladu sa shemom za postavljanje Display Faba u Indiji, podnesene su prijave za postavljanje Gen 8.6 TFT LCD Display Faba kao i 6. Generation Display Faba za proizvodnju vrhunskih AMOLED zaslonskih panela koji se upotrebljavaju u naprednim pametnim telefonima. Za sada su dvije tvrtke, Vedanta i Elest, podnijele su prijave za Display Fabs s predviđenim ulaganjem od 6,7 milijardi dolara, ali se traži fiskalna potpora središnje vlade od gotovo 2,7 milijardi dolara.

Dizajn poluvodiča

Design Linked Incentive Scheme bio je uspješan u generiranju interesa domaćih tvrtki i *startupova* s prijavama registriranim na portalu India Semiconductor Mission. Tri tvrtke, Terminus Circuits, Trispace Technologies i Curie Microelectronics, podnijele su prijave u sklopu te sheme. Poduzeća prijavitelji su također podnijela prijedloge za nabavu tehnologije, partnerstvo i suradnju s istraživačkim institutima u sklopu prijave.

Program 'Semicon India' gradi se na uspjesima programa 'Digital India' i 'Make in India' u sektoru proizvodnje elektronike. Pragmatične sheme postavile su čvrste temelje za program 'Semicon India', čime je zemlja postala međunarodno konkurentna destinacija za proizvodnju poluvodiča i zaslona. ■

RELIANCE & SANMINA: ZAJEDNIČKO ULAGANJE ZA PROIZVODNJU ELEKTRONIKE U INDIJI

Reliance Industries pokrenuo je novo zajedničko ulaganje s tvrtkom Sanmina Corporation za logistiku i proizvodna rješenja sa sjedištem u Kaliforniji za stvaranje elektroničkoga proizvodnog čvorišta u Indiji. Reliance Strategic Business Ventures Limited (RSBVL), podružnica RIL-a u potpunom vlasništvu, ulagat će u Sanminin postojeći indijski entitet – Sanmina SCI India Private Ltd (SIPL) – koji vodi proizvodnu jedinicu u Chennaiju.

Sanmina je osnovana 1980. i imala je prihod od 6,76 milijardi dolara za fiskalnu 2021. godinu. Riječ je o

globalnoj kompaniji, koja ima proizvodne operacije u 20 zemalja na šest kontinenata. Sanmina Chennai nudi cjelovita rješenja za dizajn i proizvodnju za vodeće telekomunikacijske, medicinske, skladišne i računalne, zrakoplovne, industrijske i multimedijske tvrtke. Zajedničko ulaganje s Reliance Industries stvorit će najmoderniji 'Proizvodni tehnološki centar izvrsnosti', koji će služiti kao inkubacijski centar za podršku ekosustavu razvoja proizvoda i pokretanja hardvera u Indiji, kao i promicanje istraživanja i inovacija vodećim tehnologijama.

VEDANTA I FOXCONN POSTALI PARTNERI U PROIZVODNJI POLUVODIČA

Vedanta Group i Hon Tai Technology Group (Foxconn) potpisali su sporazum o razumijevanju kojim se kreira zajednička kompanija za proizvodnju poluvodiča u Indiji. Prema Sporazumu, Vedanta će imati većinski udio u toj kompaniji, a uspostavljanje odjela za poluvodiče dat će značajan poticaj domaćoj proizvodnji elektronike u Indiji. Suradnja Vedante i Foxconna uslijedila je nakon nedavne odluke indijske vlade kojom se uspostavlja program za poticanje proizvodnje elektroničke opreme u Indiji s ciljem poticanja organizacija da pridonesu razvoju ovog sektora.

Centar svjetske proizvodnje lijekova

Godišnju stopu koja u prosjeku raste 13 posto, u posljednjih šest godina Madhya Pradesh, jedna od najbrže rastućih indijskih država, postiže zahvaljujući iznimno razvijenoj farmaceutskoj industriji, izvršnoj infrastrukturi, ali i velikim ulaganjima u razvoj drugih oblika proizvodnje

Smješten u središnjoj Indiji, Madhya Pradesh poznat je kao 'srce Indije' i područje u kojemu se ostvaruju veliki infrastrukturni projekti, s koridorima sjever – jug i istok – zapad koji prelaze državu. Dva glavna grada, Indore i Bhopal, otcjenjeni su kao prvi i drugi najčistiji grad u 'Anketi o čistoći' koju je provela Vlada Indije. Madhya Pradesh nudi prilagođeni paket poticaja za ulaganja iznad 15 milijuna američkih dolara u sklopu 'Megaprojekata'.

Moćna farmaceutika

Očekuje se da će vrijednost farmaceutske industrije u Indiji dosegnuti 65 milijardi američkih dolara do 2024. i 120 milijardi dolara do 2030.; danas vrijedi 41,7 milijardi dolara. Indija opskrbljuje više od 50 posto afričkih potreba za generičkim lijekovima, 40 posto potražnje za generičkim lijekovima u SAD-u i 25 posto svih lijekova u Velikoj Britaniji. Također zadovoljava oko 60 posto globalne potražnje za cjepivima i glavni je dobavljač DPT-a (vrsta imunizacije koja se primjenjuje u borbi protiv difterije, pertusisa i tetanusa), BCG-a (cjepiva protiv tuberkuloze) i cjepiva protiv ospica. Čak 70 posto WHO-ovih cjepiva (prema osnovnom rasporedu imunizacije) potječe iz Indije.

Upravo je Madhya Pradesh glavno farmaceutsko središte u zemlji u kojemu su smještene ključne domaće i međunarodne tvrtke u tom

Madhya Pradesh ima jedinstvena turistička mjesta koja uključuju povijesne palače, utvrde i geološka čuda te prekrasne krajolike poput slapova Patalpani

HEG-ova najveća integrirana tvornica grafita na svijetu nalazi se u Mandideepu blizu Bhopala. Godišnji je kapacitet proizvodnje 80.000 metričkih tona elektroda klase UHP-a (ultravisoke snage) i ima namjensku postavu za istraživanje i razvoj ugljika i grafita

sektoru. Više od 100.000 ljudi u toj državi zaposleno je u farmaceutskom sektoru. No Madhya Pradesh veliku pozornost posvećuje i inovacijama u razvoju farmaceutike: ima osam odjela za razvitak lijekova u obliku kapsula ili tableta, 31 odjel za razvoj novih lijekovitih tvari te četiri velika parenteralna odjela usklađena s certifikacijom dobre proizvodne prakse

(GMP) Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).

Automobilski dijelovi

Madhya Pradesh ima razvijenu infrastrukturu svjetske klase uključujući industrijske parkove, industrijske koridore, pogone za testiranje. Prva indijska međunarodna institucija za razvijanje vještina Global Skill Park otvorit će se upravo u Bhopalu. U toj državi razvijena i proizvodnja automobilskih dijelova, o čemu svjedoči više od dvjesto proizvođača automobilskih dijelova koji osiguravaju dobro razvijen automobilski ekosustav. Indore, Pithampur i Mandideep tvore jedan od vodećih indijskih automobilskih klastera u kojem su vodeće marke iz automobilske industrije.

Rasprostranjen na 2000 hektara, Pithampur Auto Cluster ima više od 120 velikih proizvodnih jedinica i 450 malih i srednjih proizvodnih jedinica s kombiniranim ulaganjem od milijardu do 1,3 milijarde dolara. Također je domaćin najveće azijske staze za testiranje automobila – NATRAX-a. Središnji institut za obuku i ispitivanje poljoprivrednih strojeva Budhni ima platforme za obuku i testiranje mehanizacije za razvoj poljoprivredne opreme. Država ima institute za razvoj vještina kao što su Indo-German Tool Room u Indoreu, Tehnološki centar MMSP u Bhopalu i Symbiosis Skill University u Indoreu.

Tekstilna i odjevna industrija

Indore, Bhopal, Ujjain, Dhar, Dewas, Khargone, Khandwa, Burhanpur, Gwalior, Chhindwara i Jabalpur glavni su centri za tekstilnu industriju u Madhya Pradeshu. Ondje je smješteno više od šezdeset velikih tvornica tekstila u kojima se upotrebljavaju pamučni materijali i materijali od umjetnih vlakana, s proizvodnim kapacitetom od 2,467.112 vretena. Pređa proizvedena u državi izvozi se u druge zemlje na daljnju obradu. Klaster gotove odjevne industrije u Indoreu ima više od 1200 proizvodnih jedinica s centrom za dizajn odjeće u posebnoj gospodarskoj zoni Indore, a predložena su i četiri nova tekstilna parka u regijama Indore, Chhindwara, Ratlam i Bhopal. Proizvodnju podupiru posebni tekstilni instituti za dizajn i tehnologiju: NIFT i NID u Bhopalu te IITDM u Jabalpuru, a centri za obuku zaposlenika i dizajn odjeće nalaze se u Indoreu, Bhopalu i Chhindwari – Inkubacijski centar za odjeću. **Informacije za investitore na jednome mjestu:** <https://invest.mp.gov.in/>.

VEZE MP-A I HRVATSKE

Početak suradnje Madhya Pradesh i Hrvatske zabilježen je nedavno, u svibnju 2021. Naime, Slavonija se povezala s Madhya Pradeshom putem sporazuma o akademskoj suradnji između Indijskog instituta tehnologije, Indore, i FERIT-a Osijek, u vidu suradnje na zajedničkim istraživačkim projektima, razvoju, akademskoj razmjeni, zajedničkoj organizaciji konferencija ali i zajedničkim akademskim programima. Ova suradnja će rezultirati povezivanjem mladih talenata i znanstvene zajednicu dviju regija stvarajući nove mogućnosti na obostranu korist.

POSLOVNE PRILIKE U INDIJI (11): RAJASTHAN

Globalni lider u proizvodnji solarne energije

Površinom najveća indijska savezna država, Rajasthan danas investitorima nudi niz sjajnih mogućnosti. Od ulaganja u organsku i drugu poljoprivredu, solarnu energiju za koju ima vrlo ambiciozne planove, do tekstilne industrije i turističkih projekata. Ne treba zanemariti ni to da je to druga država u Indiji prema proizvodnji minerala

Rajasthan je površinom najveća savezna država u Indiji. Među indijskim državama jedna je od 'hraniteljica', zbog čega nas ne treba čuditi kako je u BDP-u Rajasthana poljoprivredna industrija bila prisutna s visokim udjelom od 29 posto tijekom 2020. i 2021. godine. Na prvom je mjestu u Indiji po proizvodnji senfa, češnjaka, crvenkastog muhara, a drugi je najveći proizvođač uljarica, kima i mahunarki. Sve to ukazuje na rastuće poslovne prilike u Rajasthanu, pogotovo u segmentu organske i ugovorne proizvodnje (suradnje) s poljoprivrednim gospodarstvima, kao i u razvoju poljoprivredne infrastrukture. Savezna država je, između ostaloga, dom za više od 850 tvornica u sektoru prerade hrane.

Također, druga je država u Indiji prema proizvodnji minerala. Jedini je proizvođač cinka i olova u zemlji te najveći proizvođač mramora. Osim toga, Rajasthan se također može pohvaliti da je vodeći proizvođač vapnenca, bakrene rude i srebra. Država je u 2019. godini privukla oko 54 milijuna turista, uključujući strane turiste, i zauzima visoko šesto mjesto u Indiji po dolascima stranih turista. Zainteresirana poslovna zajednica na temelju predstavljenih mogućnosti može ulagati u Rajasthan te na optimalan način iskoristiti raspoložive resurse.

Najveći solarni park

Potencijal za solarnu proizvodnju Rajasthana procijenjen je na 142 GW. Zbog toga Vlada savezne države Rajasthana planira sustavno koristiti solarnu energiju u ukupnoj proizvodnji energije kako bi postigla ambiciozan cilj od 30 GW kapaciteta do 2024. – 2025. koji će transformirati energetske okvir te

U Jaipuru se planira izgraditi integrirani Fintech Park, koji će se prostirati na 37 hektara s vrhunskim, najmodernijim poslovnim prostorima za IT ulagače u financijskom segmentu. Nalazit će se samo dva kilometra od zračne luke Jaipur

Mahindra World City u Jaipuru, najveći IT SEZ u sjevernoj Indiji (prostire se na 750 hektara), nudi izvrsnu infrastrukturu za IT i ITes tvrtke

savezne države i Indije. Inicijativa ima za cilj dalekosežne intervencije na svim razinama proizvodne piramide i u cijelom lancu opskrbe, uključujući sve dionike, imajući na umu i otvaranje novih radnih mjesta za mlade.

Rajasthan predvodi sektor obnovljivih izvora energije u Indiji s najvećim instaliranim kapacitetom solarne proizvodnje (više od 10 GW), što je 20 posto udjela u nacionalnim kapacitetima. Također je među prvih pet država u Indiji po postrojenjima za proizvodnju električne energije. U toj saveznoj državi je najveći potpuno operativni solarni park na svijetu od 2245 MW u Bhadli, Jodhpur, koji se prostire na 5783 hektara. Indijski proizvođač solarne energije i proizvođač energije Azure Power nedavno je objavio da je u potpunosti pustio u rad svoj projekt solarne energije u Rajast-

hanu, koji je povezan s međudržavnim prijenosnim sustavom (ISTS) od 300 megavata (MW).

Turistički potencijal

Rajasthan je uspješna država s mnoštvom turističkih odredišta. Osim najljepše pustinje na svijetu, ima još niz turističkih atrakcija, proizvoda te doživljaja koje možete iskusiti. Velike tvrđave, palače, hramovi i drugi objekti bogate baštine predstavljaju njezinu kraljevsku povijest i imaju jedinstvenu privlačnost. Zbog svojih prirodnih prednosti, Rajasthan je bio vodeći u razvoju jedinstvenih turističkih objekata, kao što je lansiranje luksuznog vlaka Palace on Wheels 1982., razvoj festivalskih iskustava kao što je sajam 'Pushkar' te ponovna upotreba baštinskih dobara kao što su različite turističke destinacije. Njezina tri najpoznatija grada prepoznatljiva

su po trima različitim bojama zbog svoga osebujnoga krajolika. Vlada savezne države razvila je nove smjernice za promociju turizma u 2020. kako bi razvila tematski turizam i predstavila njegov potencijal u razdoblju nakon pandemije.

Tekstilno središte Indije

Rajasthan je najveći indijski proizvođač poliestersko-viskozne pređe, poliestersko-viskoznih odijela, sintetičkog materijala za odijelo i vune. Bhilwara je renomirani centar za tekstil u Indiji uz druge gradove, kao što su Jaipur, Pali i Balotrom te druga razvijena središta tekstila i odjeće. Važan su proizvođač i izvoznik tradicionalnoga indijskog tekstila kao što su bandhani, leheriya i kota doria. Izvoz tekstila i odjeće iz države u fiskalnoj godini 2019. – 20. iznosio je blizu 850 milijuna dolara. Tekstilni parkovi u Ajmeru, Kishangarhu, Paliju i Jaipuru nude izvrsnu infrastrukturu proizvođačima u spomenutom sektoru. Megaintegrirani tekstilni park također se predlaže u Kakaniju u Jodhpuru. **■**

'Invest Rajasthan' je državni aktivni program za upoznavanje ulagača koji se sastoji od domaćih, nacionalnih i međunarodnih susreta ulagača, programa povezivanja veleposlanstava te virtualnih seminara. Program ima za cilj prikupiti prijedloge za ulaganja, obraditi ih i dovesti do ostvarenja. Više informacija potražite na: invest.rajasthan.gov.in

POSLOVNE PRILIKE U INDIJI (12): TURIZAM U RAZDOBLJU NAKON PANDEMIJE

Indija je zemlja partner na 'Međunarodnom sajmu turizma' ovoga travnja u Zagrebu

Dok Indija slavi 75 godina neovisnosti, njezin turistički sektor spreman je za daljnja ulaganja i snažnu nadogradnju kako bi postao važan čimbenik u indijskom gospodarskom rastu. S jedne strane indijska demografija, odnosno mlada i kvalificirana radna snaga, može biti korisna za hrvatski ugostiteljski sektor, a s druge bi hrvatsko iskustvo kao zemlje s visokim udjelom turizma u svojem BDP-u moglo biti od koristi Indiji. Ta će se razmjena iskustava dijelom realizirati i na 'Međunarodnom sajmu turizma'

koji se u travnju održava u Zagrebu, a na kojem je Indija zemlja partner. Također, očekujemo da će Hrvatsku posjetiti veliki broj indijskih turista. Očekuje se i veći broj posjeta u segmentu tematskog turizma koji spaja Hrvatsku i Indiju, kao što su ekoturizam, zdravstveni i *wellness*-turizam, duhovni turizam te baštinski i festivalski turizam. Hrvatska svakako ima mnogo toga za ponuditi gostima iz Indije, ali i Indija ima mnoge i mnoge turističke adute za goste iz Hrvatske i cijelog svijeta. ■

Indija je po prvi put zemlja partner PLACE2GO međunarodnog sajma turizma, ne propustite posjetiti indijski paviljon kako biste saznali iz prve ruke što vas čeka na vašem sljedećem putovanju u Indiju

TEMATSKI TURIZAM U NOVOJ INDIJI - POMLABIVANJE, AVANTURA, NASLJEĐE I LUKSUZ

• Indijska obala obasjana suncem, njezini spokojni brežuljci te prostrane obale rijeka nude niz doživljaja za: okusiti nutritivnu indijsku gastronomiju, iskustva njezinih toplica, tečajeva joge, detoks terapija, ajurvede, naturopatije, vedante te tehnika meditacije; preuzete i kurirane iz najstarijih znanosti i umjetnosti. S ciljem kako biste se opustili na bezbroj načina te kako bi se um i tijelo uskladili, u miru i savršenom zdravlju. Zbog toga je Indije savršena usputna stanica za odmor.

• Indijom odjekuje bogatstvo i slava raskošnih dinastija, moćnih vladara, cvjetajućih civilizacija te duboke povijesti. Indija ima sjajno naslijeđe koje se može prepoznati u njezinoj arhitekturi, spome-

nicima, umjetnosti, obrtima, kulturama, pa čak i religijama. Dok utvrde, drevni hramovi i velike palače svjedoče o veličanstvenosti prošlih vremena, razni muzeji i galerije raštrkani diljem zemlje, djeluju kao inventari besprijekorne prošlosti Indije. Tolika je veličanstvenost građevina u zemlji da je UNESCO nekoliko njih identificirao kao mjesta nezostavne spomenike kulturne baštine.

• Privlačnost avantura. Iskusite uzbuđenja ili se spustite u dubinu uzbuđenja. Ako ste doista odvažni, istražite prekrasne krajolike, dok ste na nebu (paraglajding, let avionom, ...). Sve to čeka dok istražujete kopnene, vodene te nebeske avanture u Indiji. Od pješaćenja, brdskog biciklizma i

planinarenja u snježnim dijelovima Himalaje do surfanja, raftinga, ronjenja i snorkelinga. Bez obzira na vase afinitete, postoji mnoštvo opcija za one koji traže uzbuđenje.

• Indija je zemlja prožeta poviješću te dom nekoliko kraljevskih dinastija koje su uživale u raskošnom i razmetljivom načinu života. Tijekom godina, prastare kulture, tradicije, umjetnosti i prakse neprimjetno su se stapale s modernim komforom, što je kulminiralo prilagođavanjem kraljevskog iskustva za turiste koji žele doživjeti luksuz. Od svog najsjevernijeg vrha do najjužnijeg kraja, Indija nudi niz luksuznih doživljaja koje jamče nezaboravno iskustvo.

Raj Kumar Srivastava,

indijski veleposlanik u Hrvatskoj:

Indijski program za G20 bit će uključiv, ambiciozan i usmjeren na akciju

Do kraja sljedeće godine Indija će predsjedati G20 pod geslom 'Jedna Zemlja, jedna obitelj, jedna budućnost' s ambicijom da potakne odgovore na najveće izazove današnjice – klimatske promjene, terorizam, pandemije, siromaštvo – koji se mogu se riješiti samo zajedničkim djelovanjem

Od početka prosinca predsjedanje G20 u idućih godinu dana preuzela je Indija. Indijski veleposlanik u Hrvatskoj **Raj Kumar Srivastava** istaknuo je da je cilj indijskog predsjedanja G20 osiguranje iscjeljenja, sklada i nade uza zajednički rad na oblikovanju nove paradigme usmjerene na čovjeka. Indijski program za G20, smatra Raj Kumar Srivastava, bit će uključiv, ambiciozan, odlučan i usmjeren na akciju.

• Kojim ćete se svjetskim izazovima posebno posvetiti?

– Kad je Indija 1. prosinca preuzela predsjedanje G20, indijski premijer **Narendra Modi** jasno je rekao kojim će se glavnim načelima Indija voditi u godini punoj prilika i odgovornosti za Indiju: 'Prethodnih sedamnaest predsjedanja G20 dalo je velike rezultate, među ostalim u osiguravanju makroekonomske stabilnosti, racionalizacije međunarodnog opozreživanja te smanjenja tereta dugova zemalja. Imat ćemo koristi od tih postignuća i dalje ćemo ih graditi. Ipak, u trenutku kad Indija preuzima tu važnu dužnost, pitam se, može li G20 ići dalje? Vjerujem da može. Kroz cijelu povijest čovječanstvo je živjelo u oskudici. Borili smo se za ograničene resurse jer je naš opstanak ovisio o njihovoj uskraćivanju drugima. Neki bi mogli tvrditi da su sukob i pohlepa dio ljudske prirode. Ne slažem se. Ako su ljudi sebični, kako onda objasniti trajnu privlačnost tolikih duhovnih tradicija koje zagovaraju temeljno jedinstvo svih nas?'

• Što indijsko predsjedanje G20 donosi Indiji, a što svijetu?

– Indija je mikrokozmos u kojem živi jedna šestina čovječanstva i koji okuplja mnogo raznolikih jezika, religija, običaja i vjerovanja. S najstarijom poznatom tradicijom kolektivnog odlučivanja Indija pridonosi temeljnom DNK-u demokracije. Danas

G20 u Indiji, prosinac 2022.

je ona najbrže rastuće veliko gospodarstvo. Naš model upravljanja usmjeren na građane vodi računa čak i o onim najmarginaliziranijima, istodobno njegujući stvaralački genij darovite mladosti. Pokušali smo stvoriti nacionalni razvoj ne upravljanjem odozgo prema dolje, već 'narodnim pokretom' koji je predvođen građanima. Iskristili smo tehnologiju za stvaranje digitalnih javnih dobara koja su otvorena, uključiva i interoperabilna. Oni su donijeli revolucionarni napredak u različitim područjima kao što su socijalna zaštita, financijska uključenost i elektronička plaćanja. Danas u svijetu postoji neviđena znatiteljza da se upozna i razumije Indija, stoga je naše predsjedanje G20 zgodan trenutak da pokažemo svoju tradiciju *Atithi Devo Bhava* (gost je sličan Bogu). U listopadu je pokrenut 'Mission Lifestyle for Environment – LiFE', usmjeren na sve koji se brinu o Zemlji i na individualno ponašanje, a koji su izvedeni iz našeg etosa života u blizini prirode. Indija je preuzela vodstvo u prelasku na čišće izvore energije. Naše svjetske inicijative poput 'One Sun, One World, One Grid' i 'International Solar Alliance' dopunjene su našim domaćim ciljem o postizanju 50 posto instaliranoga kapaciteta električne energije korištenjem nefosilnih goriva.

• Što poručujete geslom 'Jedna Zemlja, jedna obitelj, jedna budućnost'?

Raj Kumar

– Dopustite mi da ponovno citiram premijera Modija: 'Indijsko predsjedanje G20 promicat će opći osjećaja jedinstva. Odatle i naša tema 'Jedna Zemlja, jedna obitelj, jedna budućnost'. Ovo nije samo geslo. Uzima u obzir nedavne promjene okolnosti koje kolektivno nismo uspjeli cijeliti. Danas imamo sredstva za proizvodnju kojima možemo zadovoljiti osnovne potrebe svih ljudi. Najveći izazovi današnjice – klimatske promjene, terorizam i pandemije – mogu se riješiti samo zajedničkim djelovanjem. Srećom, tehnologija također pruža sredstva za rješavanje tih problema. Za promicanje sklada unutar obitelji nastojat ćemo depolitizirati opskrbu hranom u svijetu, gnojivima i medicinskim proizvodima tako da geopolitičke napetosti ne izazovu humanitarne krize.'

• Kakvo je trenutno gospodarsko stanje u Indiji?

– Indijsko gospodarstvo spremno je za održivi rast u sljedeća dva desetljeća zahvaljujući snažnoj demokraciji, živoj demografiji i rastućoj potražnji. Pritom se Vlada usredotočila na maksimalno upravljanje i minimalno vladanje. Inovacijski ekosustav eksponencijalno je rastao, što je pridonijelo gospodarskom rastu tehnološkog sektora i umnažanju snage u drugim sektorima poboljšanjem učinkovitosti i konkurentnosti. Naših 80.000 razvojnih tvrtki i 110 jednoroga lice su nove Indije i oni ne traže radna mjesta, već ih stvaraju. Vlada ih podupire pružanjem digitalne infrastrukture, poreznih poticaja i osnaživanjem ekosustava. Programi 'Digital India' i 'Startup India' dali su sjajne rezultate u posljednjih pet godina u digitalnoj transformaciji. Uz razvoj infrastrukture i ekološki prihvatljive tehnologije pružili su sjajne prilike tvrtkama iz Europe te je Indija u proteklih pet godina postupno privukla više stranih ulaganja nego prije. ■

PROMO